D.E.Ü. İ.İ.B.F. Dergisi
Cilt: 9, Sayı: I, 1994, ss.15-24.

AİLE REİSİ BEYANI UYGULAMASINDA AİLE KAVRAMI ve BEYANDA UYULACAK ESASLAR

Mehmet Tosuner (*)

ÖZET

Bu çalışmada Türk Gelir Vergisi Sisteminin Üniter yapısını ve özelliğini belirginleştiren bir uygulama olarak aile reisi beyanı kurumunun kapsamına giren aile reisi, eş ve çocuk deyimleri hukuki açıdan incelenmiş ve aile reisi beyanında uyulması gereken esaslar irdelenmiştir. Uygulamada bazı tereddütlere yol açan bu hususların açıklığa kavuşturulması, aile reisi beyanı kurumunun işlerliği yönünden önem arzetmektedir.

GİRİŞ

Bilindiği üzere Gelir Vergisi Kanununun 93 üncü maddesi ile tam mükellefiyette, eşlerin ve velayet altındaki çocukların yıllık beyanname ile bildirilmesi gereken gelirlerinin, belirli koşullar çerçevesinde, aile reisi tarafından verilecek tek bir beyannamede bildirilmesi esası kabul edilmiştir. Bu bakımdan aslında her biri ayrı ayrı vergi mükellefi olan gelir sahibi aile bireylerinin bir takvim yılı içinde elde ettikleri kazanç ve iratları, aile reisi tarafından verilen yıllık gelir vergisi beyannamesinde toplanır ve vergi bu toplam gelir üzerinden hesaplanır.

Aile reisi beyanı uygulaması bakımından aile kavramı ise sınırlı bir içerik arzeder. Gelirleri aile reisi beyanında birleştirilecek olan aile bireyleri; aile reisi, eş ve velayet altındaki çocuklardır. Bu deyimlerin anlamları aşağıda açıklanmaya çalışılmıştır.

A) AİLE REİSİ

Medeni Kanunun 151 inci maddesinde, evlenme töreninin icrası ile evlilik birliğinin vücut bulacağı belirtilmiş, takip eden 152 nci maddesinde de kocanın evlilik birliğinin reisi olduğu hükme bağlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 93 ncü maddesinin 4 ncü fıkrasında da aile reisi, Medeni Kanun hükümlerine paralel olarak "eşler için koca, çocuklar için baba, baba ölmüş veya velayeti nez' edilmişse anadır" şeklinde tanımlanmıştır.

(*) Doç.Dr. D.E.Ü.İ.İ.B.F., Maliye Bölümü.

Görülüyor ki , Gelir Vergisi Kanununda babanın ölmesi veya velayetinin kaldırılması hallerinde aile reisinin kim olacağı da belirtilmiş bulunmaktadır. Bu durumda aile reisi beyanı ana tarafından yapılacaktır. Ancak 93 üncü maddede öngörülmeyen ve karşılaşılması olanaklı bazı durumlarda aile reisi sıfatı ile beyan zorunluluğu yönünden ne şekilde hareket edileceğini de açıklamak gereklidir.

1. Gerek baba ve gerekse ananın ölmüş olması durumunda küçük çocuklar için mahkemece vasi tayin olunur (MK.md.355). Bu durumda küçük çocuklara ilişkin vergileme ile ilgili ödevler vasi tarafından yerine getirilir (VUK.md. 10). Ancak böyle bir durumda aile reisi beyanı söz konusu olmadığından birden fazla küçük çocuk varsa, bunların gelirleri tek bir beyannamede birleştirilmez (Özbalcı, 757).

2 . Eş ve çocukları ile birlikte yaşayan baba ve ana yahut baba ölmüş veya velayeti kaldırılmış iken ana, Medeni Kanunda yazılı hacir (kısıtlılık) nedenlerinden (MK. md. 355-358) birinin bulunmasından dolayı kısıtlılık altına alınmış ise durum ne olacaktır?

Bu konuda ileri sürülen görüşe göre, bu gibi durumlarda Medeni Kanun hükümlerine göre mahkemece tayin olunan vasi veya kayyum aile reisi olan baba veya anaya ait ödevleri yerine getireceğinden, onlarla birlikte yaşayan eş ve çocuklara ait toplu geliri de doğal olarak vasi veya kayyum aile reisineait tek beyannamede gösterecek ve vergi dairesine bildirecektir(İzahlar, 339; Turgay, 1281; Kılavuz, 241).

Kanımızca bu görüş yerindedir. Çünkü baba ve ananın veya ananın aile reisi olduğu durumlarda yalnız ananın kısıtlılık altına alınması, kendiliğinden velayet hakkını ortadan kaldırmaz. Velayet hakkı ancak hakim kararıyla kaldırılır (MK.md. 274) Dolayısıyla hala velayet altında bulunan küçük çocukların gelir unsurlarının vasi veya kayyum tarafından tek bir beyanname ile bildirilmesi yerinde olur.

3. Baba ölmüş veya velayeti kaldırılmış iken, ananın da velayetinin kaldırılması durumunda ne yapılacağı konusunda iki farklı görüş bulunmaktadır.

Bir görüşe göre, velayetin kaldırılması ananın hacir altına alınması dolayısıyla olduğu takdirde anaya tayin olunacak vasi ana kabul edilerek geliri çocuklarla birlikte beyan edilecektir (Uysal / Eroğlu, 568).

Diğer bir görüşe göre ise, baba ve anadan her ikisinin velayetinin kaldırılması durumunda küçük çocuk aile birliğinin dışına çıkmış sayılacağından, varsa geliri, çocuğa tayin edilmiş vasi tarafından ayrıca beyan edilecektir (Özbalcı, 757).

Düşüncemize göre ikinci görüş daha yerindedir. Medeni kanun hükümlerine göre velayet, küçük çocukların şahısları ve mal varlıkları üzerinde yalnız ana ve babaya eşit şekilde tanınan bir haktır. Velayet hakkı kanunda gösterilen nedenlerle (MK.md. 274 /1) ana veya babadan hakim kararıyla kaldırılırsa diğeri velayeti icraya devam eder; her ikisinden birden kaldırılmışsa çocuğa vasi tayin olunur (MK. md. 274 /2).

Gelir Vergisi Kanununun 93 üncü maddesi gereğince küçük çocukların gelir unsurlarının aile reisi beyannamesinde toplanabilmesi için çocuğun velayet altında bulunması gerekir. Ana ve babanın velayeti kaldırılmışsa çocuğa, Medeni Kanunun 274 üncü maddesinin ikinci fıkrası gereğince vasi tayin edileceğinden çocuk artık velayet altında değil, vesayet altındadır. Bu durumda velayeti kaldırılmış ana ve babanın kazanç ve iratları ile vesayet altındaki çocuğun gelir unsurlarının toplanması, madde unsuru bulunmadığından 93 üncü maddenin düzenlemesine aykırı olacaktır.

B) EŞ

Eş deyimi, Medeni Kanun hükümlerine göre aralarında evlilik bağı bulunan karı kocadan her birini ifade etmektedir.93 üncü maddede sözü edilen eşlerden amaçlanan da karı ve koca olup, maddenin 3 üncü fıkrasının birinci ve üçüncü bentleri bu durumu açıkça ortaya koymaktadır.

C) ÇOCUK

Genel indirimin (en az geçim indirimi) 4. 12. 1985 tarih ve 3239 sayılı Kanunla (RG. 11. 12. 1985, S. 18955) kaldırılması (*) dolayısıyla Gelir Vergisi Kanununun ilgili 32, 33 ve 34 üncü maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır. Buna paralel olarak, daha önce aile reisi beyanı uygulaması bakımından çocukluk halinin 33 üncü maddeye göre belirleneceğini öngören 93 üncü maddenin son fıkrası

(*) Türk vergi sisteminde 1950 yılından beri en az geçim indirimi ve 1981 yılından itibaren genel indirim adı altında uygulanan; kişinin ve ailenin hayatını asgari düzeyde sürdürebilmek için gerekli gelirin vergi dışı tutulmasını ifade eden bu müessesenin Türkiye uygulaması başarılı olamamış 1. 1. 1986 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır (Ayrıca bkz. Tosuner, 39-40).

hükmünün de değiştirilmesi gereği doğmuş ve çocukluk hali aynı kanunla eklenen fıkra hükmü ile tanıma bağlanmıştır. Anılan hükme göre, çocuk tabiri mükellefle birlikte oturan veya mükellef tarafından bakılan (nafaka verilmek suretiyle dahil) 18 yaşını doldurmamış evlatları ifade etmektedir. Bu tanımla, 3289 sayılı Kanun öncesinde 18 yaşını doldurmuş ve öğrenimine devam etmekte olan çocukların aile reisi beyanı uygulaması bakımından çocuk sayılıp sayılamayacağı ile ilgili görüş ve yorum farklılıkları da ortadan kalkmıştır. Yeni tanıma göre öğrenimine devam etmekte de olsa; 18 yaşını doldurmuş çocuklar aile reisi beyanı uygulaması bakımından çocuk sayılmayacak, kendilerine ait gelir unsurları ayrıca vergiye tabi tutulacaktır (*).

Gelir Vergisi Kanununun 93 üncü maddesinin son fıkrasına göre mükellefle birlikte oturan veya mükellef tarafından bakılan 18 yaşını doldurmamış evlatlar çocuk sayılacağından; ana ve babasından ayrı yaşayan ve bağımsız kazancı olan çocuklar 18 yaşını doldurmamış olsalar dahi çocuk olarak göz önüne alınmayacaklardır. Böyle bir durumda çocuk ayrı beyanname verebilecektir (**).

Öte yandan 93 üncü maddenin ilk fıkrasına göre, çocuğun yıllık beyanname ile bildirilmesi gereken kazanç ve iratlarının aile reisi beyannamesinde toplanması, çocukların velayet altında olmalarına bağlıdır. Bu hükmü aile reisi beyanında çocuğun tanımına ilişkin aynı maddenin son fıkra hükmü ile birlikte değerlendirmek gerekmektedir. Velayet müessesesi, Gelir Vergisi kanununda belirtilmemiş bulunduğuna göre, bu konuda Medeni kanun hükümlerine başvurmak gerekecektir. Medeni Kanunun 10 uncu maddesine göre, mümeyyiz olan reşit medeni hakları kullanmaya yetkilidir. Üç şekilde reşit olunmaktadır.:

- 18 yaşın doldurulması ile (MK. md. 11/1),

-Evlenme ile (MK. md. 11/2),

-15 yaşını dolduran küçüğün mahkemece mezun kılınması ile (MK. md. 12).

Bu durumlardan birinin gerçekleşmesi ile artık velayet sona ermektedir. Bunun sonucu olarak, artık velayet altında bulunmayan bu gibilerin yıllık beyanname ile bildirilmesi gereken kazanç ve iratları için ayrıca beyanname vermeleri gerekir (***).

(*) Ancak 33 üncü maddenin yürürlükte olduğu dönemde de vergi idaresi ve Danıştay görüşü "18 yaşını bitirmiş ve öğrenimine devam etmekte olan çocuklar velayet altında bulunmadıklarından geliri aile reisi beyanına dahil edilmeyebilir" şeklindeydi. Bkz. Dnş. 4. D. 12.3.1982, 1601 / 593; Dnş. 4. D.19. 3. 1979, 2766/76 (Kızılot, 208-209); Aynı yönde MB. Genel Yazısı, 17.1.1980, S. 1.2126-4-629/3792 (Kızılot, 207); 140 Seri Nolu GVGT. (RG. 6.2.1983, S. 17951).

(**) " Babadan ayrı oturan ve müstakil kazancı olan çocuk ayrı beyanname verir. "Dnş. 4.D. 29.6.1973, 5808/3749 (Turgay, 1365); Aynı yönde bkz. Dnş. 4.D. 9.2.1977, 2440/ 349; Dnş. 4.D.23.5.1975, 1947/387 (Kızılot /Avcı, 393,394).

(***) " Ayrı beyan edilmesi gerekirken anne tarafından kendi gelirleriyle birleştirilerek beyan edilen reşit evlada ait gelir dolayısıyla tekrar tarhiyat yapılamaz " Dnş. 4. D. 20.5.01969, 1406/ 2339 (Turgay, 1297).

Bunun yanısıra 93 üncü maddenin son fıkrasından 18 yaşını doldurmuş olanların çocuk sayılmayacakları açıkça anlaşılmakla birlikte , 18 yaşını doldurma durumunun hangi tarih itibariyle aranılacağı konusunda bir açıklık yoktur.

Özbalcı'ya göre, çocukluk durumunun tesbiti sadece aile reisi beyanı yönünden önem taşımaktadır. Bu açıdan, mükellef lehine olan takvim yılı sonundaki bir durumdur. Takvim yılının sonu itibariyle 18 yaşını doldurmuş olmak şartıyla çocuklara ait gelir unsurlarının ayrıca vergileneceği kabul edilmelidir (Özbalcı, 760).

Kanımızca 18 yaşını doldurmuş olma durumunun takvim yılı sonu itibariyle değerlendirilmesini normal karşılamak gerekir Ancak takvim yılı sonunda 18 yaşından küçük, fakat beyanname verme ayında 18 yaşından büyük olan çocukların durumu ne olacaktır.? Bize göre hükmün, beyanname verme zamanına ilişkin ve o sıradaki durumu ilgilendirdiği kabul edilerek; beyanname verme gününde 18 yaşını bitirmiş ve velayet altında bulunmayan, yani kendi gelirini beyan edebilecek durumda olan kişinin gelir unsurlarının aile reisi beyanında birleştirilmesine gerek olmadığı sonucuna varılabilir.

Bir noktaya daha işaret etmek gerekir ki, 93 üncü maddenin son fıkrasında nafaka verilmek suretiyle bakılan evladın aile reisi beyanı uygulaması yönünden çocuk sayılacağı öngörülmektedir. Fakat aile reisi beyanı yönünden bu durum fiili bir olanaksızlık olarak görülmektedir. Baba tarafından nafaka verilerek bakılan çocuğun, aynı zamanda yıllık beyanname ile bildirilmesi gereken geliri olsa, bu gelir, babanın mı yoksa ananın mı vereceği beyannamede toplanacaktır? Medeni Kanun hükümlerine göre,babanın nafaka vererek baktığı çocuğu üzerinde velayet hakkı bulunmamaktadır . Babanın velayet hakkının bulunmadığı durumda, aile reisinin ana olacağı 93 üncü maddede hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde kesin olarak belirtilmiştir. Aile reisi ana olunca da, baba tarafından nafaka verilerek bakılan çocuğun yıllık beyanname ile bildirilmesi gereken gelir unsurlarının, babanın verdiği yıllık beyannamede değil, ananın verdiği beyannamede toplanması gerekmektedir.

II- AİLE REİSİ BEYANINDA UYULACAK ESASLAR

Eşlerin ve çocukların yıllık beyanname ile bildirilmesi gereken gelir unsurlarının aile reisi tarafından tek bir beyanname ile bildirilmesi sırasında aşağıdaki esaslara uyulması gerekmektedir.

A) Eş ve Çocuklara Ait Gelir Unsurlarının Ayrı Ayrı Gösterilmesi

Eş ve çocukların her birinin yıllık beyanname ile bildirilmesi gereken kazanç ve iratları beyannamede ayrı ayrı gösterilir. Yani aile reisi tarafından beyannamede her kazanç ve irat ile ilgili tablonun sütununa o kazanç ve iradın kime ait olduğunun belirtilmesi gerekir.

B) Geliri Olan Eşlerin Beyannameyi Ayrıca İmzalaması

Geliri olan eş beyannameyi ayrıca, aile reisi ile birlikte imzalar. Kazanç ve iratları beyannameye dahil edilen çocukların beyannameyi ayrıca imzalamalarına gerek yoktur . Kanuni temsilci olarak aile reisinin imzalaması (Mk. md. 268, VUK. md. 10) yeterli olmaktadır.

99 Seri Nolu Genel Tebliğinde (25. 5. 1972, S. 2142-27/27910) aile reisinin imzası olmaksızın verilen beyannamelerin hiç verilmemiş sayılarak, vergi matrahının re'sen takdiri cihetine ve mükellef adına ceza kesilmesine gerek olmayıp, sö konusu beyannamelerin aile reisine imza ettirilmesiyle yetinilmesi gerektiği bildirilmiştir (*). Geliri olan kadının beyannameyi imzalamamış olması halinde, aynı şekilde bunu da mükellefe düzelttirilmesi mümkün olan şekle aykırılık kabul etmek uygun olur.

C) Verginin Aile Reisi adına Tarhedilmesi

Aile reisi beyanında, beyannamede gösterilen bütün gelir unsurları birleştirilerek vergi bu toplam gelir üzerinden aile reisi adına tarhedilir. Gelir Vergisi Kanununun 107 nci maddesinde de aile reisi beyanlarında verginin, gelir sahibi eş ve çocuklar hesabına, aile reisi adına tarhedileceği hükme bağlanmış bulunmaktadır. Ayrıca aile bireylerinin yıllık beyanname ile bildirilmesi ve aile reisi beyannamesinde gösterilmesi gereken gelir unsurlarını ayrı ayrı beyannamelerle bildirmeleri, gelir unsurlarının birleştirilerek verginin aile reisi adına tarhedilmesini engellemez (**).

(*) " Gelir beyannamelerinin iradın sahibi mükellefin karısı tarafından imza edilmiş ve aile reisi sıfatıyla mükellefin imza etmemiş bulunması sebebiyle kesilen usulsüzlük cezasının terkini doğrudur "Dnş. 4. D. 15.4. 1985, 3885, 3885/1297 (Berkem/Ertan/ Akdağ, 811).

(**) Danıştay, benzer bir olayda "aile fertlerinin her birinin gelirini ayrı beyan edebileceği açıkça bildirilip aynen uygulanmasında müterakkiyet farkından doğan ve aile reisi sıfatıyla adına salınan gelir vergisine kusur cezasının uygulanamayacağına ..." karar vermiştir .Dnş. 4. D. 25.9. 1973 208/2088(Turgay, 1306.)

D) Vergi ve Cezalar Bakımından Sorumluluk

Gelir Vergisi Kanununun 93 üncü maddesinin 2 nci fıkrasında verginin tahsil aşaması ile ilgili olarak eşler hakkında özel bir sorumluluk esasına yer verilmiş bulunmaktadır. Bu hükme göre, " eşlerın her biri kendi gelirine isabet eden vergi kısmından ve bunlara tekabül eden cezalardan sorumludur. Verginin eşlere isabet eden kısımları, bunların aile geliri içindeki hisseleri nispetinde hesaplanır".

Görülüyor ki, aile bireylerinin yıllık beyannameyle bildirilmesi gereken kazanç ve iratlarının aile reisi beyannamesinde toplanması ve verginin bu toplam gelir üzerinden aile reisi adına tarhedilmesi gerekmekle beraber, vergi ve cezaların ödenmesinden tamamen aile reisi sorumlu tutulmamaktadır . Eşler kendilerine düşen vergi ve cezalardan şahsen sorumludurlar ve bunun sonucu olarak vergi ve cezalar kendilerinden tahsil edilir.

Bu durum, Ceza Hukukundaki "cezaların şahsiliği " ilkesine de uygundur. Ancak burada da cezalar aile reisi adına kesilecek, sorumlu ise fiili işleyen eş olacaktır. Söz gelimi, usulsüzlük fiilini işleyen kadın, cezanın sorumlusu suçu işleyen olacağından,usulsüzlük cezasının da sorumlusudur. Fakat usulsüzlük cezası aile reisi adına kesilecektir.

Konuya ilişkin olarak 99 Seri Nolu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde "eşler kendi hisselerine düşen vergi ve ceza kısımlarından sorumlu olduklarından tarhiyatın yapılmasında tahakkukların verilmesinde bu hususa dikkat edilmesi :yani tarhiyat ile ilgili belgelerde (tahakkuk fişi, ihbarname ve tahakkuk pusulasında) eşlere ait vergi ve ceza tutarlarının ayrı ayrı gösterilmesi lazım gelir. Tahsilat yönünden, eşlerin ayrı ayrı sorumlu olduğunun hiç bir zaman unutulmaması ve icrai takibata girişilen hallerdede bu hususun önemle göz önünde bulundurulması gerekir " denilmektedir.

Gerçekten de her ne kadar vergi ve cezaların aile reisi adına tarhedilmesi gerekiyorsada, eşlerin tahsil aşamasında paylarına düşen vergi ve cezalardan ayrı ayrı sorumlu oldukları gözönüne alınarak ödeme emirlerinin kendi adlarına tebliğ edilmesi gerekir. ilgilisine tebliğ edilmeyen ödeme emirleri tahsil zamanaşımını kesmediği gibi (AATUHK. md. 103), aynı zamanda ödeme emrinin iptal edilmesi sonucunu doğurur.

Nitekim bu konuda Danıştay'a yansıyan bir uyuşmazlıkta Danıştay' ca;

"... Eşe ait vergi borccundan dolayı aile reisinin sorumlu tutulması, dolayısıyla kendisine ödeme emrinin tebliği mümkün bulunmadığından, düzenlenip aile reisi sıfatıyla davacıya tebliğ edilen ödeme emrini onayan komisyon kararında isabet bulunmamaktadır' hükmüne varılmıştır (*)

Yine 99 Seri No lu Gelir Vergisi Genel Tebliğinde "aile reisi beyanı yönünden, eşin geliri dolayısıyla kesilen cezanın cezalı tarhiyat aile reisi adına yapıldığına ve buna ilişkin savunmalar da aile reisi tarafından yapıldığına göre, aile reisinin ölümü halinde cezanın düşmesi lazım gelir. Esasen, Vergi Usul Kanununun 372 nci maddesinde de bu görüşün aksine bir hüküm bulunmamaktadır" şeklinde idari görüş bildirilmiştir.

İdarenin bu görüşü kendi içinde bir mantık taşımakla beraber, tamamen kabul edilebilir nitelikte değildir. İdarenin görüşüne dayanak olarak gösterdiği Vergi Usul Kanununun 372 nci maddesinde, "ölüm halinde vergi cezası düşer" hükmü yer almaktadır.Bu hüküm, bizce de haklı olarak şöyle yorumlanmaktadır. Ölüm halinde, vergi kanunlarına aykırı hareketlerin gerektirdiği cezalar kesilmeyeceği gibi kesilmiş olan vergi cezaları da düşer. Ancak, ölüm halinde kesilmeyecek olan veya kesilmiş olmakla beraber düşen cezalar sadece ölen kişinin fiilinden doğan suçlarla ilgili cezalardır (Uysal / Eroğlu, 707; Özbalcı (Usul), 845).

Bu durumda eşin geliri dolayısıyle, buna bağlı olarak eşin vergi kanunlarına aykırı fiili nedeniyle aile reisi adına kesilen cezanın kocanın ölümü halinde "cezalı tarhiyatın aile reisi adına yapıldığı ve buna ilişkin savunmaların da aile reisi tarafından yapılacağı " gerekçesiyle düşeceğini kabul etmenin yerinde olmayacağı açıktır. Esasen vergi idaresinin bu değişik görüşü Vergi Usul Kanununun 372 nci maddesindeki düzenlemenin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Kanımızca vergi ve cezada ayrı ayrı sorumluluk esası benimsendiğinden- hele ceza hukukunun prensiplerinden " cezaların şahsiliği " ilkeside gözönüne alınırsa -aile reisinin ölümünün eşe ait cezaları ortadan kaldırmayacağı yalnızca kendi geliri ile ilgili cezaların düşmesine neden olacağı açıktır. Eşin ölmesi durumunda da kendi geliri ile ilgili cezaların aranmaması gerekir.

(*) Dnş.4.D. 13.5.1974, 4689/1927 (Turgay, 1307); Aynı yönde bkz. Dnş.4.D. 12.4. 1977, 1897/1007;Dnş. 4. D. 9.2.1977, 2440/349 (Kızılot/Avcı, 392, 393).

Öte yandan sorumluluk konusunda çocukların durumuna ilişkin olarak 93 üncü maddede herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Ancak çocukların gelirine isabet eden vergi ve cezadan , bunların kanuni temsilcisi olan aile reisi, kanuni temsilcilerin ödev ve ceza sorumluluklarına ilişkin Vergi Usul Kanununun 10 ve 332 nci maddeleri gereğince şahsen sorumludur.

Son olarak şunu da belirtelim ki, verginin ödenmesi bakımından sorumluluk, eşlerin her birinin kendi gelirine isabet eden vergi kısmından sorumlu olmalarını ifade eder. Örneğin üç kişilik bir ailede aile reisinin 30 milyon, eşin 20 milyon, çocuğun ise 10 milyon olmak üzere aile bireylerinin toplam 60 milyon lira geliri vardır. Bu duruma göre, 60 milyon liralık toplam gelir içinde, aile reisinin payı 1/2, eşin payı 1/3, çocuğun payı ise 1/6 dır. İşte 60 milyon aile geliri üzerinden artan oranlı tarifeye göre hesaplanan verginin ödenmesinden her bir kişinin sorumlu olacağı kısım, aile geliri içindeki paylarını gösteren bu oranlara göre hesaplanacaktır.

SONUÇ

Aile reisi beyanı uygulamasında aile kavramı ve beyanda uyulacak esasların irdelendiği bu çalışmanın sonucunda; aile reisi, eş ve çocuk kavramlarının uygulamada bazı duraksamalara neden olduğu, özellikle çocuk deyimine verilecek anlamın çocuğun gelirinin beyanı diğer bir deyişle aile gelirinin teşekkülü bakımından önem arzettiği görülmektedir.

Öte yandan beyanda uyulacak esaslarında vergi idaresince iyi bilinip uygulanması gerektiği, özellikle eşlerin kendi gelirlerinden dolayısıyla cezalardan sorumluluğu konusunda idarece bazı yerinde olmayan yorum ve uygulamalara gidildiği ancak , müessesenin Danıştay kararlarıyla şekillendiği tesbit olunmuştur.

SUMMARY

With a single progressive rate structure, resulting liabilities will differ greatly, depending on how the tax paying unit is defined, whether each earner is tobe taxed singly or whether family incomes should be combined. İn this article, we are examined concepts and income combination in family unit in Turkish Tax System.

KAYNAKÇA

BERKEM, Kemal/Ertan, Avni/AKDAĞ, Ömer Fikri.; **İzahlı İçtihatlı Gelir Vergisi Kanunu,** Ankara 1967.

BEYANNAME DÜZENLEME KILAVUZU.; Hesap Uzmanları Derneği Yayını, İstanbul 1992.

GELİR VERGİSİ KANUNU ve İ ZAHLARI.; T.C. Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü, Yayın No . 1, Ankara 1949.

KIZILOT, Şükrü.; **Vergi Uyuşmazlıkları veUygulamasıyla İlgili Muktezalar ve Danıştay Kararları,** Ankara 1983 .

KIZILOT, Şükrü/AVCI, Şükrü.; **Vergi Uyuşmazlıkları ile ilgili Muktezalar ve Danıştay Kararları,** Ankara 1979.

ÖZBALCI, Yılmaz.; **Gelir Vergisi Kanunu Yorum ve Açıklamaları,** Ankara 1988.

ÖZBALCI, Yılmaz .; **Vergi Usul Kanunu Yorum ve Açıklamaları,** Ankara (Usul). 1988.

TOSUNER, Mehmet.; **1980 Sonrası Türk Vergi Sisteminin Yapısı ve Gelişimi,** İzmir 1989.

TURGAY, Recep.; **Gelir Vergisi Kanunu ve Tatbikatı,** C. 2, 4. Baskı, İstanbul 1976

UYSAL, Âli/Eroğlu, Nurettin.; **Açıklamalı İçtihatlı Gelir Vergisi Kanunu,** 3. Baskı, İstanbul 1991.